

14.1.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö
kuuleminen@tem.fi

Viite TEM/240/08.05.01/2013

Lausunto VTT:n tutkimusreaktorin käytöstäpoistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Taustaa

Teollisuus- ja elinkeinoministeriö (TEM) pyytää lausuntoa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) 18.11.2013 päivätyllä kirjeellä VTT:n FIR 1 -tutkimusreaktorin käytöstäpoiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. TEM toimii yhteysviranomaisena ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa YVA-hankkeissa.

VTT:n tutkimusreaktori on yhdysvaltalainen vesijäähdytteinen avoallasreaktori. Se sijaitsee Espoon Otaniemessä Aalto-yliopiston kampusalueella. Reaktori on ollut käytössä yli 50 vuotta. Sitä on käytetty tutkimukseen, opetukseen ja isotooppituotantoon sekä syöpähoitoihin. Syöpähoitot on keskeytetty niistä vastaavan yhtiön tehtyä konkurssin.

Ympäristövaikutusten arviointi koskee tutkimusreaktorin käytön lopettamista ja käytöstäpoiston toimenpiteitä siten, että rakennus voidaan ottaa muuhun käyttöön alustavien suunnitelmien mukaan vuonna 2015. Käytöstäpoistamisella tarkoitetaan tässä toimenpiteitä, joilla radioaktiiviset aineet poistetaan laitokselta.

Vaihtoehtoina arvioinnissa tarkastellaan VE1:tä reaktorin välitöntä purkamista ja VE2:ta reaktorin viivästettyä purkamista. Alavaihtoehtoina tarkastellaan tutkimusreaktorin toiminnassa syntyneen käytetyn ydinpolttoaineen sekä muun radioaktiivisen huolto- ja purkujätteen mahdollista välivarastointia ja loppusijoitusta. 0-vaihtoehtona tarkastellaan tilannetta, jossa tutkimusreaktorin käytöstäpoistoa ei toteuteta ja tutkimusreaktorin käyttö jatkuu.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus toteutetaan palauttamalla ydinpolttoaine Yhdysvaltoihin jatkokäsiteltäväksi tai vaihtoehtoisesti se loppusijoitetaan Suomessa Olkiluotoon valmistuvaan käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitokseen. Loppusijoitusta Suomessa

edeltää välivarastointi Espoon Otaniemessä, Loviisan Hästholmenissa tai Eurajoen Olkiluodossa.

Radioaktiivisen huolto- ja purkujätteen varastointi ja loppusijoitus toteutetaan Suomessa joko Hästholmenissa tai Olkiluodossa tai osa jätteitä voidaan säteilyn lakattua vapauttaa valvonnasta välittömästi tai viiveen jälkeen ja sijoittaa jätteen laadusta riippuen esimerkiksi kaatopaikalle. Osa purkujätteestä voidaan myös viedä käsiteltäväksi ulkomaille ennen jatkojalostamista ja tuoda takaisin loppusijoitettavaksi Suomeen.

ELY-keskuksen kannanotot

Tutkimusreaktorin käytöstä poiston eri työvaiheet on ELY-keskuksen mielestä kuvattu YVA-ohjelmassa seikkaperäisesti ja ymmärrettävästi ja kunkin vaiheen ympäristönäkökohdat on huomioitu kattavasti.

ELY-keskus pitää muodostettuja vaihtoehtoja alavaihtoehtoineen hyvinä ja selkeinä. Niiden avulla on helppo ymmärtää melko monimutkainen hankekokonaisuus.

Arviointiohjelmassa esitetään, että käytetyn ydinpolttoaineen Yhdysvaltoihin palautuksen osalta tarkastellaan arviointiselostuksessa ainoastaan polttoaineen kuljetuksen vaikutuksia. Rajausta perustellaan vastuun siirtymisellä ydinpolttoainejätteestä sen vastaanottajalle heti kuljetuksen saapuessa Yhdysvaltoihin. ELY-keskus pitää tarkastelutapa suppeana ja esittää, että Yhdysvaltoihin palauttamista koskevan vaihtoehdon vaikutusten arviointia laajennettaisiin kuvaamalla vähintään yleispiirteisesti Yhdysvalloissa tapahtuvia käsittelymenetelmiä ja käsittelypaikkoja. ELY-keskuksen mielestä pitäytyminen kuljetuksen vaikutuksissa ei anna todellista kuvaa ulkomaille vientiä koskevasta vaihtoehdosta ja sen merkityksestä, eikä kyseisen vaihtoehdon tarkastelu ole rinnastettavissa Suomen maaperällä toteutettavien vaihtoehtojen arviointiin.

ELY-keskus huomauttaa, että vesistöjen nykytilan kuvauksessa tulee kuvata myös tarkastelualueen ekologinen tila. Vesistöjen tilaa ja vesien laatua koskevat tiedot tulee päivittää mm. uusimmista tarkkailuraporteista.

Uudenmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan Varsinais-Suomen ELY-keskus ei ole tutkimusreaktorihankkeen ympäristöohjelmaa koskevan lausuntopyyntön saaneiden listalla. Eurajoen vaihtoehto sijaitsee Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toiminta-alueella. Mikäli Varsinais-Suomen ELY-keskukselta ei ole pyydetty lausuntoa YVA-ohjelmasta, Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tulee olla mukana lausuntopyyntön saavien

joukossa YVA-prosessin seuraavassa vaiheessa, kun pyydetään lausuntoa tutkimusreaktorin käytöstäpoiston YVA-selostuksesta.

ELY-keskus esittää, että sen antamat kommentit huomioidaan laadittaessa VTT:n FiR 1 -tutkimusreaktorin käytöstäpoiston ympäristövaikutusten YVA-selostusta, ja katsoo, että ympäristövaikutusten arviointi täyttää YVA-lain arviointiohjelmalta edellyttämät sisältövaatimukset.

Yksikön päällikkö Eija Lehtonen

Ylitarkastaja Pirkko Kekoni

TIEDOKSI